Listy Józefa I. Kraszewskiego

do Władysława Mickiewicza

T. 4: 1886

d. 8 Stycznia 1886

San Remo
Villa Verny.

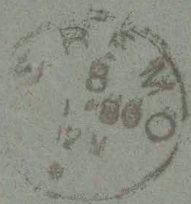
Kochany panie Władysławie. Stało się z [illegible] obiecankami — czego ja się spodziewał. Tem — niema nic. Ale i mogę i mu się cieszyć aż do końca książki spokojnie, nie targając wierszów, które mnie przykuwają. W książce po dam jeszcze doktorowi (niemniej) niemożności powrotu.. Zobaczymy co z tego wyniknie. Przedwcześnie żywić i tracić energię nie godzi się.
Lecz, nie wiem czy uwierzycie, tak mnie męczy moja choroba żółtaczka, która sprowadzuje zaduszenie, i na którą ciągle coś trzeba robić, a zdanie co ulgę przynieść — powraca — że o wszystkiem zapominam. Bogu byłoby mi, mogę obszerny — źle jest. Doktor robi co może..
Wszystko wasze przysłali odebrałem i serdecznie wam dziękuję.. Z powodu wyjścia francuskiego tłumaczenia niemy

będą mi znowu zwierzę na mnie.
ale jak ich dzieci - ...by łatwo
kierują wodzić: tracić - dla tego
zniewoliłam się dokładnie wprost
powiedziają bez ogródki - wściekle
że nie wytrzymasz..
A niemowa wcześnie o te chodzi
wieczną nie wytrzymał. Oni to na-
zywają eufonicznie „Unschädlich
machen" - a to umarły staje się
nieszkodliwym.
Nie mogę pisać dłużej - Dzieci
mi przeszkadzają przyślijcie
mi Taine'a - Notes sur l'An-
gleterre. Nie znam nic pięk-
niejszego z jego dzieł nad notaty
o Włoszech. Czytam je i rozko-
szuję się.

A! mój drogi panie Władysławie
gdyż chcę parę dni mieć spoczyn-
ku i folgi w cierpieniu.. od
[illegible] mego [illegible] siedzącego.. myśl
o Urbanie przejęła mnie bólem.
okrutnym — o ta dola nasza, ta dola
nasza.. Szczęściem jest [illegible]
Urbanowi. Ściskam dłoń Twoją ser-
decznie.. Twój wdzięczny przyjaciel
i sługa

J. Mralewski

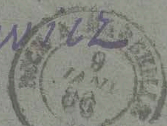
Za jakie Chmielowskiego nie znam; ale
czy go znasz, [illegible] mieć, co mówić
o nim?

Monsieur

Wladislas

de Mickiewicz

Paris.

7 Rue Guénegaud. 7.

France

3

d. 12 Stycznia 1886

San Remo
Villa Verny

Kochany panie Władysławie, Nie mogłem [illegible] się zebrać na odpowiedź, ale już spieszę wam podziękować za dopytywanie o mnie. Święta moje pewnie śmieszne, jakiś fatalizm! dziesięć dni temu do 2 Stycznia pięknego i pogodnego po ranku wyjechaliśmy z p. Naimskim na przejażdżkę w góry. Dojechawszy gdzie się [illegible] kończy gościniec, kazaliśmy zawrócić [illegible] woźnica zamiast tego – wywrócił nas i tak fantastycznie że ja padłem całym ciała ciężarem na głowę o kamień – Oprócz tego dostało się kolanom, ale katastrofa mogła być daleko straszniejszą, bo uderzenie było niezmiernie silne. – Oprócz bólu głowy i zdartej skóry, nic złego nie, w kilka dni potem zdrzemnąłem się w fotelu, straciłem równowagę i padłem znowu głową na ziemię, ~~która~~ potłukłszy się gorzej niż pierwszym razem. Wszystko to zdrowiu nie pomogło, a że ono i tak ciągle jest złe, obecnie nie mocno jestem cierpiący. Oprócz tego mnóstwo niedogodności i kłopotów. Miasteczko małe, obrachowane tylko na cudzoziemców, mnóstwo rzeczy dostać nie można, a te

których

Każą płacić fantastycznemi cenami. ale na to wszystko, gdy niema rady, trudno, i pogodziłam się z tem aby żyć i cierpieć. Z wierzchu wyglądam dobrze już znacznie, ale z widzeniem innych niedogodne. Tym często najczęściej piszą a teraz i będę się przyzwyczajać.

Amnestji ogólnej, jak wiecie, Cesarz nie dał, — a specjalnej dla mnie nie mogę się spodziewać, ponieważ więc kaucja nie przepadnie mi jak gdy termin nadejdzie do powrotu, udałam się z pośrednictwem doktorów, że jechać nie mogę i prosić o prolongatę. Jeśli ją Cesarz da, będzie się tak wlekło niezmienne prowizorjum, jeśli odmówi, kaucję skonfiskują i — koniec.
W tej niepewności muszę pozostać, niestety, nie wiem jak długo.
Położenie więc moje, wyjąwszy że niepewne na [illegible] i

15

i nieustającej asystowanej dymów i
muzyki najlichszej, mało mi po-
trzeba. Bądź co bądź jednak,
lepsze San Remo niż Magdeburg.

Dwa egzemplarze Sam eco otrzymałem,
dziękuję, ale proszę na rachunek
że jest za pieniądze (może z rabatem?) jeszcze dwa, których potrzebuję.
Nie sprzedam ich drugiemu, ale muszę
je mieć na rozmaite prezenta.
Pisałem parę dni temu prosząc was
o Taine'a. Notre Cœur i Angleterre
napiszcie mi ile razem winien będę.
Zimno się tu zrobiło bardzo. Zdaje
się że był lód, a jest zero. Dużo
roślin pomarzło. Pomimo tego nie
mogę oczywiście od tej pory, iż nie-
stawiam się urządzone przeciwko
zimnu, nic przeciw chłodom, dlatego
nieprzyjemnie dla chorych.

Ściskam serdecznie Was wszystkich
przyjaciel i sługa
[illegible]

127

Monsieur

Ladislas de Mickiewicz 6

Paris.

7. Rue Guénégaud. 7.

France

17

Przepraszam, kochanego pana Zdzisły-
sława za opóźnioną odpowiedź i po-
dziękowanie moje za wszystko - [illegible]
dnie po Wielkanocy, po której strasznie się
rwał i po nerwowych cierpieniach, że lite-
ralnie pióra w ręku utrzymać nie mogę,
a o czytaniu nawet na myśl [illegible]
opisaniu. Dzisiejsza noc należy do po-
dobnych, nie [illegible] się nawet do łóżka,
a o piątej musiałem się już znowu
leczyć i tak. Z tem wszystkiem wcale
nie jest mi gorzej - tylko męczarnia
ciągła z [illegible].

Dziękuję za wszystko - [illegible] przez
[illegible] wyprawić [illegible] przykro-
ście moje i nie mogę nie podziękować
[illegible], a przedewszystkiem
czekać tydzień i muszę do [illegible]
[illegible]. Potem może tylko [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], że powrót
jest niemożliwy z powodu złego
stanu zdrowia. Do [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] - [illegible] [illegible]
jak [illegible] [illegible] powrócić do [illegible]
[illegible].

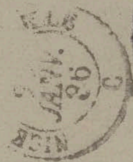
Czy nie miałeś tam co nowego
Memoires i którego odpis
większy?
W San Remo bardzo ożywiono ale
zwykle pomimo tygodnie jakie
Ta się skończy na wyjątkowej zimnie
ale mocniejszo wszystkiej zimna a
trwa ciepła aż do 18 Stycz. i straszne
prawie wszystko.

Serdeczne dzięki i pozdrowienia
Mojej całego domu Wielkiego i
wszystkim wasze przyjaciół i sługa

[illegible]

San Remo.
d. 21 Stycz. 1886.

9

Monsieur

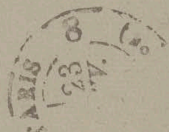
Ladislas de Mickiewicz

Paris

7 Rue Guénégaud - 7.

France

10

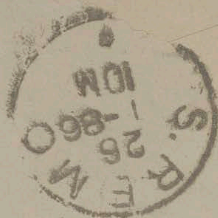
d. 26 Stycznia 1886 San Remo
villa Verny.

Jestem tak osłabiony od kilku dni że mi pisać trudno, więc nie poczytaj dzięki z [illegible], rady [illegible] nie podobna. Oprócz tego pora, jaka na sławnej Riwierze okropna, burza, wicher, śnieg, deszcz, zimno. Ja od dawna już nie sypiam, a jem tak jak nic... i chodzę jak cień.

Przykre, bolesne na mnie zrobił wrażenie telegram o Chęcińskim. Miał wiele [illegible] w sobie uczucia i to po dłuższym [illegible] przyzwyczajeniu. Okropnie myśleć o nim nawet.

Nie rozpisuję się dziś do was, tylko serdeczne dzięki i jak zwykle prośba. Przyślij Amaury Duval: Souvenirs. Pieniądze za rachunek i Duval wysyłam zaraz.

Ściskam was serdecznie
stary przyjaciel i sługa
JKraszewski

12

Monsieur

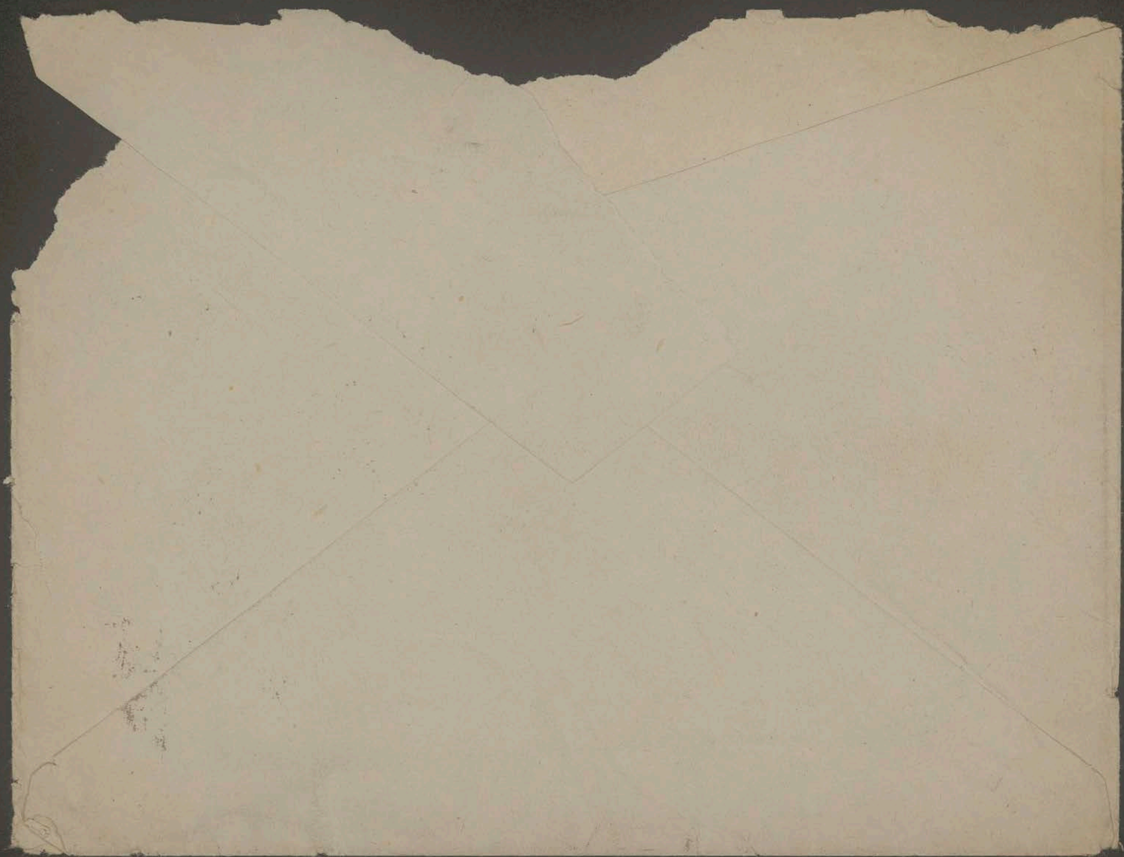
Ladislas

de Mickiewicz

Paris

7. Rue Guénégaud. 7.

France

13

Zamykam już ciebie, mój Kochany panie Wszechświecie, nim mnie chorobsko zmorzy. Nieustannie tu czegoś potrzeba, a że San Remo jest to dziura, w której nie ma nic oprócz tego co w zimie potrzeba dla obdzierania podróżnych — musimy wszystko sprowadzać. W księgarni pocztowej, dzienniki nie zawsze, papier tylko drogi dla elegantów, a atrament i stalówki tylko angielskie i t. p. Z tąd pochodzi moja nędza, a twoje utrapienie. Znowu muszę prosić dla siebie o bilety wizytowe litografowane według wzoru, ze 200 sztuk, a dla Tołłoczkowi na imię D. Tymowskiego według wzoru też litografowane 500. pięćset. Niech ci to ma Kuchtowski, a ja ci przez pocztę zaraz ześlę pieniądze.

Byłbym ci oszczędził tego kłopotu gdybym mógł dojechać do Nicy, i zdaje się może to dostałbym tylko nie mam. Próbowałem pojechać i musiałem wrócić z Monte Carlo.

Si fabula vera – miał Michał Baraj
Kwiatkiń zostawić pamiątki, które
mają być wykonane – Rzecz wielce
ciekawa jak życie jego w Niderenu –

O mojem zdrowiu pisać niechcę-
bo mnie przywodzi do desperacji.
Jak na złość tam gdzie się zachwala
na klimat i jego właściwości, od dni
kilkunastu słota-zimno, wicher
burzowy najgorszy, ani nosa
wytknąć, bezruch (?) i leżeć
z chorym..
Gdzie indziej nie wiem co z tobą jeszcze.
W San Remo jedna z najlepszych miejsc
aż w innych punktach Riviery
di Ponente, ale i tu pełno dziwów.
Ja mam to szczęście, że nawet
niepogody, wichry i burze z sobą
przywożę.
Całuję drogi panie Władysławie,
i jedna prośba o słówko.

Powinny być - ścięte jak piłki.
Kantowate, drzewo jasne, napisy
na nich złotem (Tuch to cecha ga-
tunku ich) nic innego jak Faber i o-
znaczone literami.
Dwa ołówki B (jeden) -
dwa ołówki B-B (trzy)
Dwa B.H..

Wskutek uwięzienia Sam cenzor się
przeszedł już kilkanaście egzemplarzy
i idzie, ale księgarz nie ma odwagi
wypuścić więcej, tak jak niemiec
odważył się wypuścić (A Daudet Tartarina
Fibre po 1o Ezupłeczne dutej).

Ściskam Was serdecznie i prze-
praszam. pióra ile przemądry
pojsać. Wasz oddzielny
JMiralewicz

San Remo Villa Veray
d. 30 Lipca 1888

136

15

Monsieur

Ladislas

de Mickiewicz

Paris

7. Rue Guénégaud. 7.

France

16

d. 3 lutego 1886

San Remo
villa Verany.

Kochany panie Władysławie,
Z najżywszą wdzięcznością odebrałem
słówki, których tu napróżno włącznie
szukałem — oddano mi je bez trud-
ności. Wielka radość, bo bez nich
wyłowić nie było podobna.. ale że
mi brak pieniędzy w drodze, bo już
moje pieniądze na słówki i Amaury
Duval nie starczą, posyłam znowu
na rachunek 15 franków pana przesyłkę.
Racz tam mnie skwitować.

A teraz — chcę raz wiadomość, która
może się wam na co przyda.
Poznałem tu, bo przyszedł do mnie
P. Attilio Begey'a włocha, który nau-
czył się po polsku. Bardzo sympatyczny
człowiek, ale był dla mnie ze swoją
polszczyzną i miłością dla nas, aż
do uczenia się języka pokonanych — za-
gadką.
Rozwiązała mi ona gdym się w nim
domacał — Towiańczyka.. Otóż
od niego mam — przysłane dwa
zeszyty drukowane w Turynie, po
francusku i po polsku — są to pisma
urywkowe Mistrza, Towiańskiego.

Podobnie jeszcze zatrzymałem w tej
myśli że ty ich może nie znasz,
lecz może byś dla studjum twoich
osób i o Miltonie mógł ich poko-
lować. W takim razie jedynie to
je posyłam na dni kilka, kilka-
naście, nie pytając pozwolenia,
może byś ich użył.
Może to moja niedelikatność ale
jak o tych wszystkich drukowanych
w Warszawie, cale wszystkie nie przy-
słałem. Czy one się nie zgubiły
tylko u depeszy?? Jeśli je znajdz
napisz mi to bądź napiszesz
o powrocie..
Dzięki raz drugi za te ostatnie
słówka. Przyznam się że mi z
wstydu i strachu dla wielkiej uwagi
dobroci nadużywać i tak z wo-
dziny walczy kłopotów z moimi
fantazjami.
Od dwóch dni czuję się lepiej.
ale dużo za słabo, i mało co
pisanie nie powróciło.

Z mowy Wilmarka i ulepublicznim
dla nas w czyście zmieniają mnie
tradycję uważania Kanicji, i to
ciało było mi przedstawił świeże
tami doktorom poparty, jako
niemożliwy a nie wieczny po
woreczniałe do podobno takiego
piękna. A pomocnik na lat dwa
chciały nawet na pół roku, dużo
aby mnie zabić. I tak ledwie się
poruszam..
Przy miłości tej wszystkiej, przecież
liczne ale znowu złe. ciepły i
słońce. Na ścianie fijołki, fiołki
i kwiaty wyłaniają jeszcze między
i kwitnące okrycie kwietniem..
Wiosna..
Serdecznie ściskam obu Panów
i Wam i córce dziękuję jak
najśliczniej.
wdzięczny sługa i przyjaciel
J. Mieczkowski

Monsieur

Ladislas

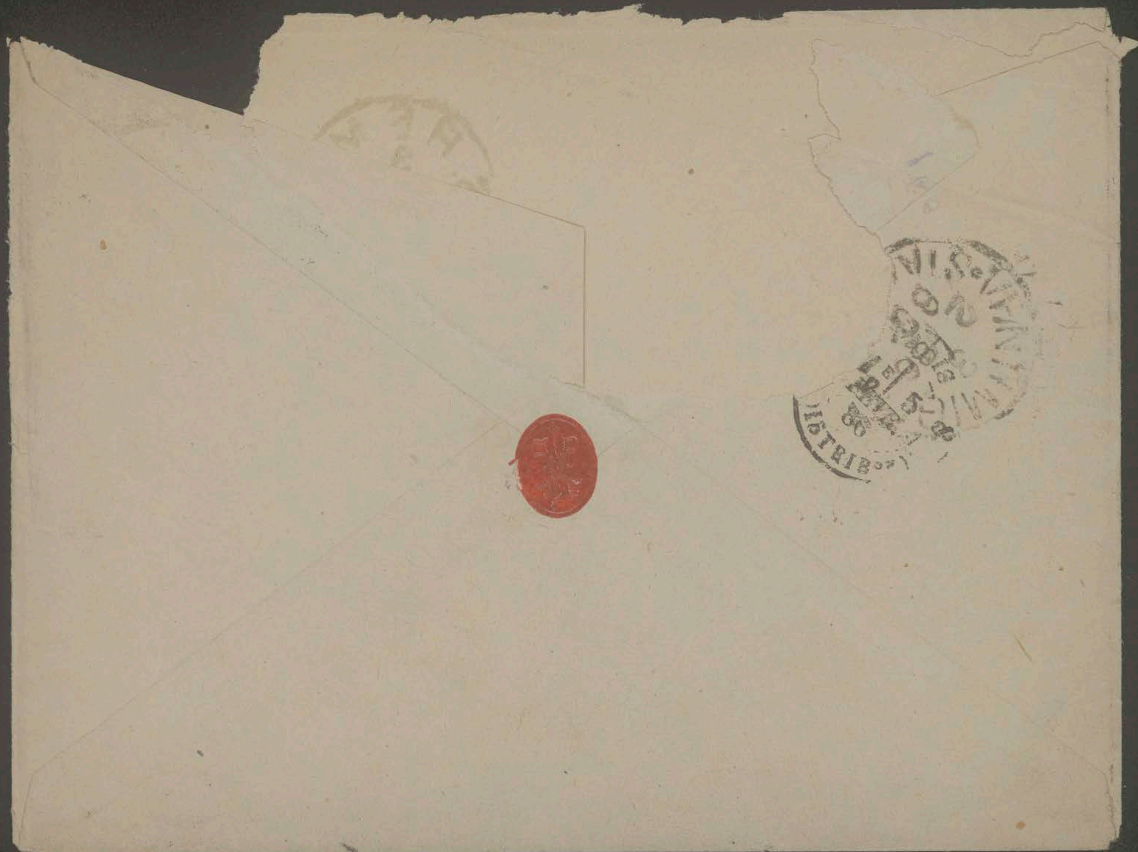
de Mickiewicz

Paris.

7. Rue Guénégaud. 7.

France

18

19

d. 7 Lutego 1886

San Remo
Villa Vera(?)

Kochany panie Władysławie. Dawno(?) ci pisał(?)
krótko, od kilku dni jestem bardzo cierpiący
i [illegible]. a ta [illegible] : robotę co
niemiarowo. Otóż - krótko. 15 Lutego wy[illegible]
[illegible] i [illegible] 2 [illegible] ale na
[illegible] [illegible] [illegible] je wyjdzie. i [illegible]
Daj aby nic [illegible]..

Dziękuję serdecznie za wszystko co [illegible]
[illegible] [illegible] Ale może [illegible] i [illegible]
[illegible] serdecznie [illegible] Twoje

wdzięczny

[illegible]

Monsieur

Ladislas de Mickiewicz

21

Paris

7. Guénégaud. 7.

Fm

d. 17 marca 1886 San Remo. Vil. Verny

Kochany panie Władysławie. Rzadziej i mniej pisałem do Was temi czasy, bom był mocno cierpiący. Teraz mi jest lepiej, ale to jeszcze nie wszystko. Ponieważ czeka mię wydalenie ze Francyi, potrzebaby było w Szwajcarii i gdzie indziej szukać opieki i przytułku, z tego powodu musiałem się upewnić czy extradycya jest możliwą. Okazuje się że Włochy takowe tam nie są do niej obowiązane – wedle przepisów politycznych.
We Francyi powiedziano mi – jakby z przekąsem – Vous serez chez nous encore moins sûr qu'en Italie!!
Włochy jednak zaręczają że nie wydadzą. Pomyślałem się o tem dowiedzieć uprzednio w Szwajcaryi. Będę więc w kwietniu miał może już do rozejrzenia się gdzie nam przemieszkać gdzie stale można się osiedlić.
San Remo est tout bonnement impossible, comme station d'hiver un coin retiré et paisible, mais y vivre! serait fort triste.

Il me faut une grande ville, ou sans prendre part à la vie, on puisse se sentir au milieu d'elle. — Ce sera peut-être Rome, si les conditions matérielles sont à ma portée.

W warunkach mojej w Redakcji z tym ilu stosowanych także zmiany, zachętą siłą i rzeczy powodem dla tego byłem.

Moja prośba o prolongatę lub urlopu nic nie pójdzie w takim Kwietniu — kiedy ją wyrażę, nie wiem, ani jak. Powód do niej z mojego zdrowia, jak zapewniam nie podlega mi [illegible]

Ściskam Was serdecznie
wierny przyjaciel
i sługa
J. [illegible]

24

Monsieur

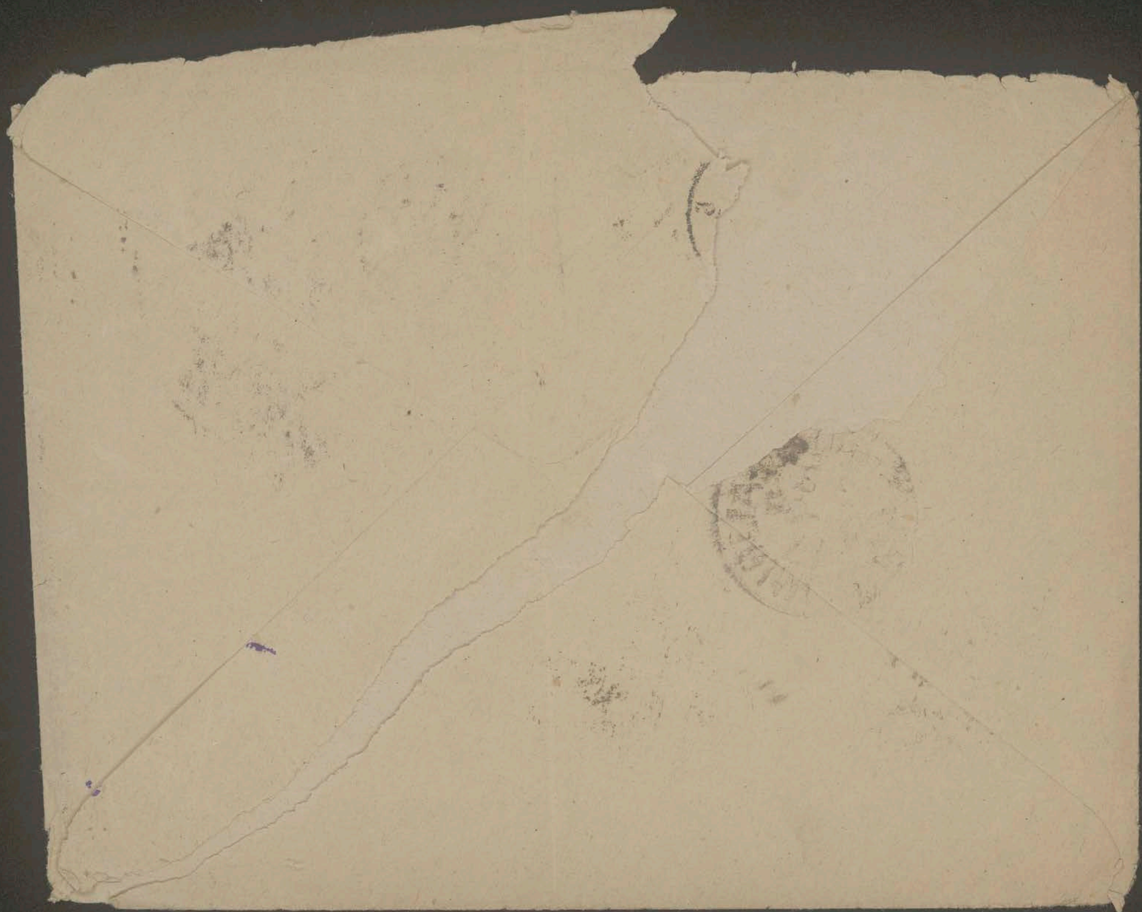
Ladislas

de Mickiewicz.

Paris.

7. Rue Guénégaud. 7.

France

d. 20 marca 1886 San Remo.

Odkładam przyjemność obszerniejszego napisania do p. Władysławie, gdy odzyskam zdrowie i swobodniejszy będę. Dziś tylko dziękuję za pamięć..

Uściski dla [illegible] Andriollego..

Ja wszystkie [illegible] nic nie czytam, bo mi i niezdrowo i trudno mi zresztą w ogóle, tak te [illegible] rozwodzi- [illegible] więc.. Ściskam dłoń waszą

oddany sługa i przyjaciel

JIKraszewski

Gdybym [illegible] Leonowi gorąco podziękował za jego książkę – powiedz mu że ją z serca uściskam

148

Monsieur

Ladislas

de Mickiewicz

27

Paris.

7. Rue Guénégaud. 7.

Fran

MARSEILLE A LYON
22

Ce le 21 Mars 1886 San Remo - V. Verry.

Envoyez moi, je Vous prie, l'Italie moderne par Eug. London. 1 vol. (Paris Fetcherin et Chuit - 1886

tout Vôtre

J. Mintzwilliz

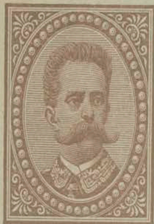
18 ue

(Cal) (10)

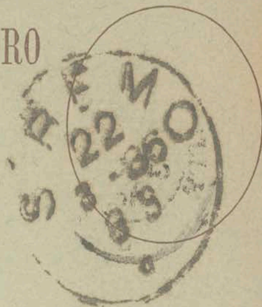
UNIONE POSTALE UNIVERSALE

CARTOLINA ITALIANA PER L'ESTERO

CENTESIMI DIECI

84

A Monsieur

Ladislas de Mickiewicz

Paris.

7. Rue Guénégaud. 7

NB. Su questo lato non deve scriversi che il solo indirizzo.

d. 28 marca 1886 San Remo.

Niezmiernie jestem przejęty wiadomością o śmierci Okińczyca, który naszym ciosem dotkliwym razi biednego starca.. — a niewiem czy ma kogo coby nad nim wziął opiekę. Na kraj nasz niema co rachować. Stawi pomniki, ale chleba nie daje. — Przeżyjemy jak tę godzinę przesilenia!!

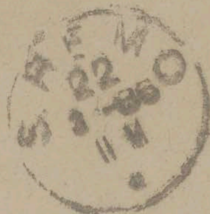
U mnie nic nowego. Jeszcze wcale nie wiem gdzie stale będę mieszkać, ale zupełnie zgodnie z Wami, myślałem o Krymie. Nie lubię Paryża, chociaż to nie przeszkadza że uważam go do mieszkania prawie najodpowiedniejszym dla pracującego — a że nie dożyję w San Remo, to pewna.

Dziś jestem w Koninie [illegible]
[illegible] mi [illegible] 23 czerwca 1883
i około [illegible] lat [illegible] jeszcze
mówić nie [illegible].

[illegible] mi [illegible] [illegible]
[illegible] dziennika [illegible].
[illegible] [illegible] najmniej kilka
[illegible]. Ta jedna [illegible]
i [illegible] [illegible].
Zrobiło mi ciepło, ludzie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]!
[illegible] [illegible]

przyjaciel i sługa

[illegible]

31

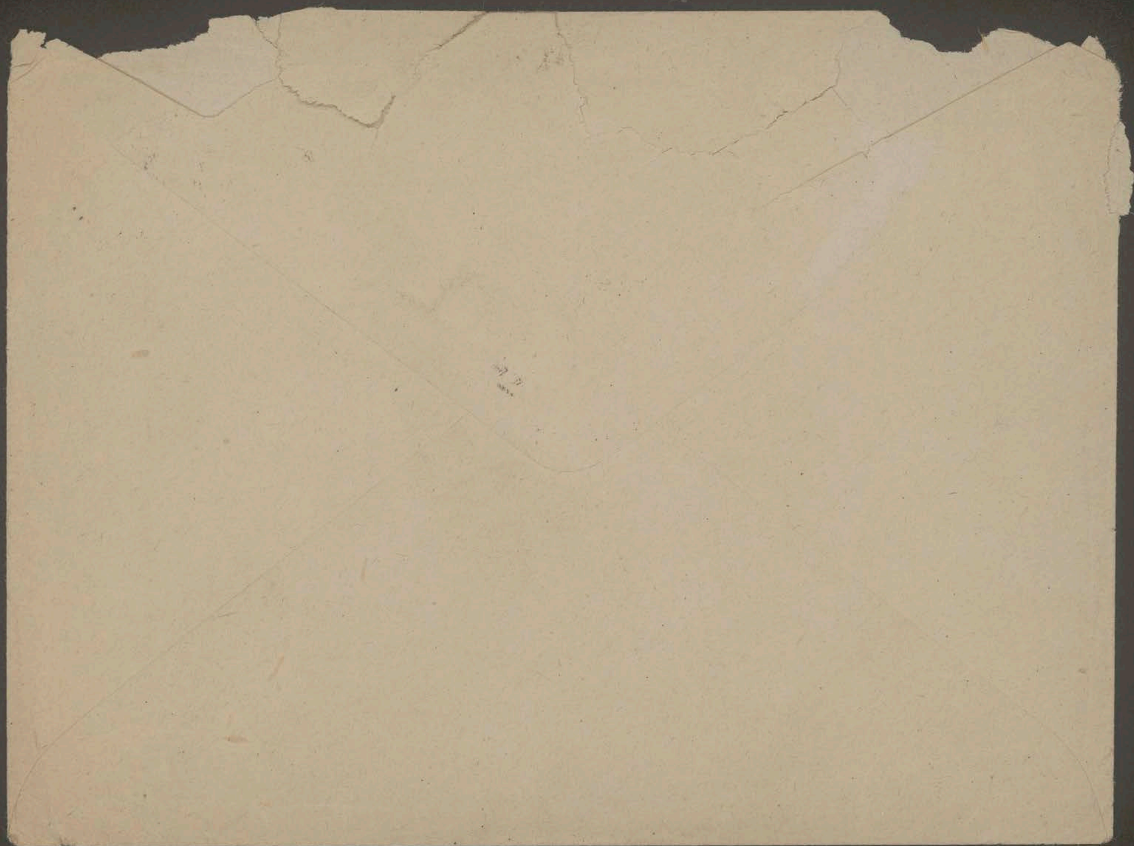
Monsieur

Ladislas

de Mickiewicz

Paris

7. Rue Guénégaud. 7.

32

d. 31 Marca 1886

San Remo
villa Verny.

Kochany panie Władysławie. — Zaczynam ten list ze wstydem, bo jestem zmu-szony w chwili gdy myśl moja kwa-szony wysyłam Wam wśród kończącego [illegible] zapowiedzi się frasunku — przychodzi jak ironja życia właśnie w tej godzinie, aby mi boleści uczynić —

Fraszka to jest — a nie do zniesienia — atrament. — Piszę do Was pożyczonym u doktora.. Z kupionej tutaj mojej flaszki już po odkorkowaniu w dni kilka, rozlała się na brudną wodę, i na jakiś osad nic więcej.. A to całe pisanie polskie! Udawałem się już do apteki i odpowiedzieli mi że oni kilkanaście już flaszek sami kupili i wyrzucili —

Jestem niezmiernie wdzięczny [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] atramentu
butelka [illegible] ze drżę, aby znowu
nie potrzebował po Krakowie i ciągle
kołatał, upokarzający go w jakieś bła-
szane [illegible] [illegible] – wyprawił
mię do San Remo.

Jest w tem coś tak śmiesznego i bo-
lesnego, że nie wiem sama czy
śmiać się czy płakać.
Wszystko się składa tak samo a zakoń-
czeniem dzieje się w San Remo z ty-
sięcem [illegible] [illegible] życia, których
[illegible] choroba, który sam nie
[illegible] [illegible] [illegible] drogie –.
Pomimo tego [illegible] ma uprzedzić za

Za te wszystkie [illegible], jest
nadzwyczaj tak zmienne, że zimę
bodaj w Węgrzech przepominam sobie
z utęsknieniem.
Prawda że tej zimy, tak zowią, my
jesteśmy, ale pani [illegible] w
[illegible] że [illegible] ile zim prze-
szło w [illegible], a ani jednej której
wyjątkowo nie [illegible].
Ktoś mię [illegible] mój [illegible] mi
więc że wszystkich [illegible] [illegible]-
[illegible] między 17 stycznia
marca w [illegible], a 13 [illegible]
Rzymie jest więcej niż [illegible], ale
nie mniej w [illegible] bez ognia
się obejść nie można.
Już ze wstydem że tak długo nie
piszę więcej. Mam się więcej nie
dobrze. Przepraszam i dziękuję
wasz wierny
JIK.

Monsieur

Ladislas de Mickiewicz

Paris

7. Rue Guénégaud. 7

6me

34

AVRIL

d. 9 Kwietnia 1886 San Remo
villa Verny.

Kochany panie Władysławie – Jestem najbiedniejszy z ludzi że dokuczać Wam muszę, nieustannemi żądaniami. ale jakże tu poradzić. jeśli kiedy na całej Riwierze wszystko obrachowane na obdzieranie przybywających i narzucanie im tego co jest. to wyboru niema. Już z tego powodu stały pobyt w jednej ze stacji tak mimo ich uroku, staje się prawie niemożliwym. Tym więcej ja, nim się mój los rozwiąże, pomyśleć że jestem zmuszonym, abyście pokutujcie za mnie.

Z mojego rachunku wypada żem Wam winien rs. 3.50 i coś za przesyłkę Wierzbi[illegible] a abonament około 5. rs. nam pewnie [illegible] las faut [illegible] dzię-
kuję–

które dziś odsyłam.
Ojciec, pomimo niezadowolenia mej
do wydawania, będzie pracował na
[illegible]. Tym Ci się nie zadłużył.
Teraz znowu potrzeba mi [illegible]
papieru listowego, mniej więcej
takiego jak ćwiartka na której
piszę i tego formatu. To jest
lichy papier do tuszu i nie
zwierać drogi i nie praktyczny.
Przykro mi niezmiernie że ja
Was tem obarczać muszę, ale
co poradzić? Szymkowski i Chodź-
kiewicz okazali się najniepraktycz-
niejszemi z ludzi a ów Stawiń-
ski, który się podejmował to mi
już wszystko w Bergamo nakupował
mi 24 prochi za to co kosztowało

ucieczki.
Wśród tłumoków i kuferków rozpakowywa-
nia całych trzech wagonów, które przy-
wiozły bibliotekę, papiery i całe
moje liczne umeblowanie domu
wśród codziennych rozpakowań, pakun-
ków i t.d. przy takiem zdrowiu
że wszystko na mojej głowie ustawi-
utrapienia moralne — tylko o to
dbam, myśląc tylko aby nie dać
sposobności. Wiele rzeczy nie umi-
kniemy, — tym czasem dwie naj-
pilniejsze, łatwiej żyć i urzą-
dzić się tak aby przestać niezależ-
nym — choć na pół zrujnowanym
dobiję to mogę, ale nie pozwolą aby
mi się spieszyło. Nie lubię się do lu-
dzi przywiązywać, a co do urządzenia się
jeden tylko czas umiem ekonomi-
zować.

Ze zdrowiem tu gorzej z lepiej.
obstawanie – źle jednak.
Rozumiem że mi tu muszę przemi-
liczyć wszystkowi, w tym
innej pracowni nie mieć. Zdaje
mi się przeczytać w San Remo lub
na Rivierze niepodobieństwo..
Ze względów ekonomicznych i kulturalnych
zamknąć się na drożej a pustej
stacji klimatycznej, było by najmniej
praktyczniej. Myślę o Krymie –
jeśli by on nie był możliwy –
bym myślał o [illegible], w ostatecz-
ności. Zresztą tyle jakoś oko
liczyć na decyzję wpływają może
że sam nie wiem co będzie. Trzeba
wiedza [illegible] podróżenia.
Donosi mi p. Al. [illegible], który wy-
dał u Hachetta „Sur la Sprée" że
u Denta wydali tłumaczenie Żyda
w tym tygodniu. Jeśli wyszło, chciej
mi dać parę egzemplarzy, przeczytam i wam
o jednem, kiedy go otrzymasz pokaży-

do 9/IV 86.

37

2

Rachunek tymczasowy — atrament z Londynu, [illegible] — opłacony przysłam 10 franków. Następne notuj w liście, a jeśli będą [illegible] rzeczy nie zapomnieć i nie daj Ci ciężko — nieustannie Twojej dobroci wyzyskując się.

Zawstyd mi i zgryzota że moje nieładu [illegible] zmuszam mnie [illegible] tak całego świata.

Ściskam serdecznie

wdzięczny

JMatejko

Monsieur

Ladislas

de Mickiewicz.

Paris.

7. Rue Guénégaud. 7.

Frei

38

PARIS
10
AVRIL
86
(60)

139

d. 15 Kwietnia 1886 San Remo
villa Veroy

Mój drogi panie Władysławie. Wyprawiam ci mój dług zaraz i najserdeczniejsze podziękowanie. Mam tobie do wyrzucenia że cię mało, ale jestem tak słabym i dotąd że to los twój niewdzięczny — tylko cię nadal więcej mnożą.

Dotąd nam nie z wyjść nie [illegible] Pisałem ci [illegible] szczerej [illegible] Nie wiele już na świecie. Najbardziej [illegible] do [illegible] [illegible] ani [illegible], ani pisaniem nie [illegible], a przywiązałem do niego więcej wielkiej. Trochę listów [illegible] [illegible] z prośbą [illegible], które je ci przesłałem i [illegible] wszystkie.

Na opakowaniu się szybko poznasz.
Po oddaniu papierowi zabra-
nych z Berlina, jakoś się nie
widział - Ucz mię czy mi się
nie podobało. Bądź łaskaw.
Pokój mój nie tak, ale ktoś
jest do wypełniania, a ja
w tej mierze nie chodzę, albo
mnie nikt nie nie znajdzie.

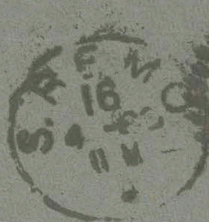
Dziś mnie świeżo bardzo uszanowałe
doktorowie niemieccy, który moje
dni świadczą o zdrowiu, po
Lubię do prośby, która wykonuję
niemożliwie podróż do Magdeburga.
Zwołałem jedna dwa przyjaciół
których mi życzy dzień i Stanisław

i łudzę się do tego jeszcze [illegible] Doktorowi, tak mnie [illegible] [illegible] polski, [illegible] do [illegible], [illegible] dotąd [illegible] w najwyższym stopniu.

Pytanie, ile kosztuje i czy można dostać: Mémoires du président Hénault ed. publié par le baron de Vigan Dentu 1855? Jeśli nie przekracza 6–7 franków, to mi przyślij, proszę.

Cieszę mi [illegible] z dobrego [illegible] w waszej [illegible] — [illegible] [illegible] życzę wszystkiego i [illegible] [illegible] najlepszego spokojnego!

Ściskam Cię serdecznie
oddany
[illegible]

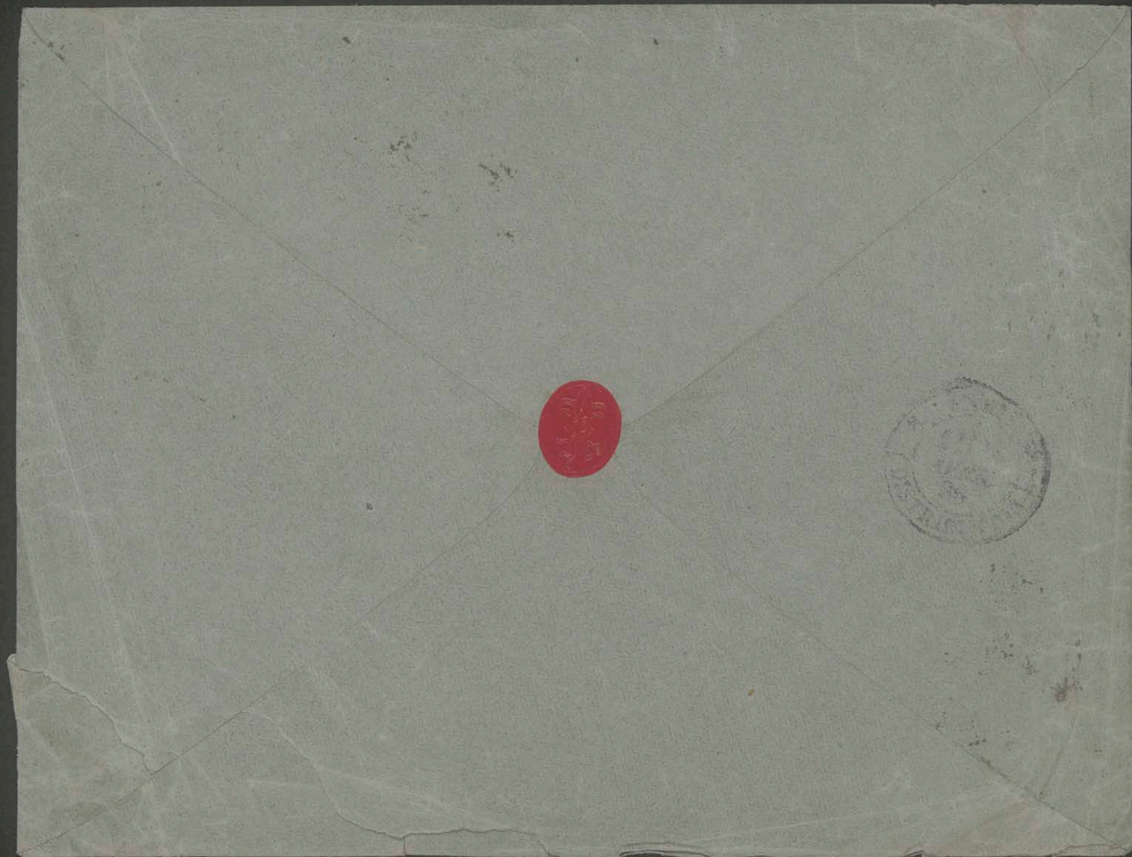

91

Monsieur
Ladislas
de Mickiewicz
Paris.
7. Rue Guénégaud. 7.-

42

d. 22 Kwietnia 1886

San Remo
villa Vera.

Kochany panie Władysławie. Proszę cię o zwrócenie uwagi na mój list teraźniejszy, gdyż jest on wyjątkowej ważności dla mnie, a może nawet i dla Ciebie się na co przyda.

Niechybnie, choć bardzo późno, nareszcie mnie może być rzeczą przedsiębiorczym i mniej marnotrawnym. Przywiozłem tu z sobą, w niezwyczajności [illegible] mnie, całą bibliotekę [illegible] [illegible], obok [illegible] literackiego [illegible] [illegible] i [illegible] o sztuce illustrowanych [illegible] obok rzadkości bibliograficznych itp. jest ogromna ilość śmiecia, makulatury albo lektury francuskiej głupiej i niepotrzebnej mi, która dla sprowadził do dziennikarzów warszawskich [illegible] [illegible] [illegible]. Oprócz tego jest kilka rzeczy moich i cudzych powieści, rysunków a malarstwo. Wszystko to stanowi

Mnie dla mnie ciężar i kula u nogi. Zapłaciłem za paszport tam z Wiednia do włoskiej granicy franków a mam w perspektywie wożenie się z tym jeszcze. Przykro mi jest widzieć rodziców.
Od tego powrotu postanowiłem pozbyć się, tego co zbędzie, zawsze go wziąć na drogę, sprzedać za bezcen, oddać itp. Kupić sobie trochę z lat jakich dziecięcych, za ... pamiątek, mnóstwo.
Z wszystkiem mój sprawiedliwszy pobyt i ... memoryałów i ... pozbyć się wszystkiego za cokolwiek ... Wszystko to ... mnie dalszy ...
Zostanie stare ... albo i ... jest ... gdzie ... chyba ...

Co mam robić z francuskimi wiele nie
złych [illegible]? Oddam je za ber-
[illegible] Rudzi. Są na nie gotowe półki,
w których może z połowę [illegible] wydo-
wać gdzie chcesz. Jeżeli masz sposób
uwolnienia mnie od tego ciężaru,
sam z niego wyciągając jaką korzyść
dla siebie — będę temu bardzo rad.
Zawsze przykro mi ciężarem być dla
mnie [illegible]. Z wyjątkiem kilku
ulubionych pisarzy francuskich, nie czy-
tuję nic —!
Jeżeli potrafisz mnie uwolnić —
a sam z tego coś zrobić, w jakich-
kolwiek warunkach, będę ci wdzięczny.
Wszelki [illegible] moich wydziedziczy by
[illegible] mi dla przyjaźni — o ile
mi się zdaje razem w [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] bibliotecznych. Większość może
[illegible] to miejsce, wymaga czasu
do segregowania. Za ten wysiłek
co nie potrafię, ale [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pilnować.

w francuszczyźnie jest możność po-
mimo do założenia Cabinet de lecture.
Książki nie opuszczone, ale w którym
stanie i wszystko po większej części.
Powtarzam Ci, kochany Władysławie
że pomoc Twoją przyjąć bym chciał
z tym warunkiem, aby Ci ona przy-
niosła korzyść, bo jest ciężki na tem
zarobić. Rozpatrz się czy to rozsądne
czy nie narazi na zawód i tym i
odpowiedz mi, a piszę wyraźnie, bo
oczy mam złe.
Widzi Ty w skutku tego interna-
cjonalistka widzenia mi być potrzebna.
Gotowa jestem ponieść koszta podróży
twojej i wszystkie.
Podziękuję Ci za wszystko ale zarazem proszę
bez ceremonii je rozstrzygnąć. Powta-
rzam że nie idzie mi o siebie

do 22 IV 86

spekulowanie co mnie to przyniesie-
chciałbym wziąć jak najmniej i a
za wiele dawać — niech jednak po-
zostanie mi takim zyskiem.

Do której pracy polskiej literatury
i bibliograficznie całą bibliotekę
wydzielić, wezmę Księgi do pomocy.
Tym czasem co mogę robić samo-
dzielnie to za wszystkich niektóre nie
opracowałem mojej. Lecz dowiedziałem
kilka do większej pracy materiałów
dużo do zebrania, zebrałem i potrzebuję
ona materiały. Skończę na nie
czasu wymaga, przecież dowie-
działem więcej. Wyłożę to szczerze, gdyż
jednak nie dawało mi w zamian
pewnego wpływu, który niekiedy dał-
by przystępnie znajdować, nie dla
mnie — ale dla ogółu.

Na przyszłość muszę się z tym wycofać-

Proszę cię — rozważ to wszystko do-
brze. Sprzedaż [illegible] wyrwać mu
[illegible] co tylko można [illegible] mamy
[illegible] tego dnia. Zdaje mi się że i wiele
starych nieopłaconych [illegible]
[illegible] jak np. Morawski [illegible]
albo Bayle — [illegible] i
[illegible] starczy [illegible] Kiedy
i [illegible]
ale [illegible] i przyszłości [illegible]
do [illegible] na wagę..

Jeśli możesz mi odpowiedz — ale
z wielką [illegible], [illegible]
oddzieli [illegible] do rozporządzenia
[illegible] i nic [illegible]
myśli. Jeśli by [illegible] jakie
przyszło ze sobą [illegible]
[illegible] i te [illegible]
mi listy — [illegible]

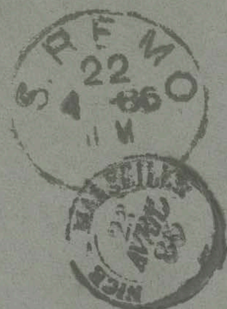
Rzecz łatwa moje tezy lepiej rady-
-kalnie, a na przyszłość zmienić
[illegible] kształt przedstawienia i treści
konsekwentnymi do granic, jeśli one
treść mają.

Nie zwlekaj z odpowiedzią – pomysł
uzgodnimy z drukiem. Ściskam
dłoń Twoją serdecznie

Twój przyjaciel i sługa

J [illegible]

46

Monsieur

Ladislas

de Mickiewicz

Paris.

7. Rue Guénégaud. 7.

France

PARIS
24
AVRIL
86
(60)

d. 28 Kwietnia 1886 San Remo.
villa Verey.

Kochany panie Władysławie –
Z powodu niezdrowia, które często
trzyma mnie po całych dniach nic dosłownie nic
robić, póki kryzys nie nastąpi – nie
podziękowałem za listy [illegible],
i nie odpisałem dotąd [illegible] listy,
naturalnie, otrzymałem poczciwe, ale
nie bardzo jestem [illegible] [illegible]
[illegible], który pozostaje od tytułu [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], Dziś
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Listy są zajmujące
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nie [illegible]. Teraz co do [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

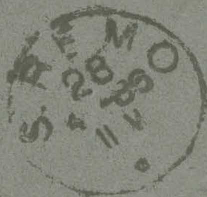
Słyszę o jakiejś broszurze anti-
semickiej, która ma wywołać
sensację. Jeśli to jest istotnie
kwestia życia zajmująca [illegible] –
zostawiam Ci decyzję – to mi
przyślij ją, [illegible] dialektyka
przeciw Rothschildom, i wszystkim
potęgom żydowskim we Francji.
Kiedyż im tego aż tak zaszkodzili
nowej anti-semickiej..

Po [illegible] Olkiewicz Sołowskim zmar
[illegible] Rzymie, przeszedł między
innemi przez [illegible] naturalnej
niewielkiej, naszego ojca. Wyobra-
żam go sobie stojącego, w postawie,
z Xiążką w ręku. O jego zaletach
nic mi nie umiano powiedzieć.

Najtrudniej będzie porozumieć się mieszka-
jącym polakiem, prawdopodobnie będę
mógł wyprowadzić. Przypominałem go
w myśli Środkowskiemu Biblioteka
Jagiellońskiej w Krakowie, a chargé
prawidłowie Kultur Transportu z Rzy-
mu. Jeśli przyjmie, pokłonię się
aż tam pokaże. Powiedz mi jeśli
chcesz więcej nim rozpowiedzieć, jak
jakie czasy mógłbym się zastosować
do zyskania wszystkiego. Ambasada
Belgijska — tak opanowała sprawę
cały się może stosować więcej
możemy ale po wszystkich formalnościach
i zgodzeniu kancelarii — otrzymanie
pokłosie i zgody.. — (Drogi Michałowi
z gipsu jest lepiej)
U nas tu trochę cieplej, ale jednak
pogoda nie stała i nic pięknego

Przyjdzie [illegible] się [illegible] albo raz
jeszcze – pustkę absolutną [illegible]
Słowo – tylko odbicia duszy mo-
żna. Zatem [illegible] do [illegible]
[illegible] doktorów o nie
wyjaśnić absolutnej prawdziwości
[illegible].
Zawód przyjaciół [illegible] się [illegible]
tych, których [illegible]
[illegible] stawił się na [illegible]
[illegible] i [illegible] się [illegible] do
[illegible] [illegible] [illegible] Estreicher..!!
[illegible] [illegible] Nowe [illegible]

wdzięczny. Wasz
[illegible]

49

Monsieur

Ladislas

Mickiewicz.

Paris.

7. Rue Guénégaud. 7.

France

MARSEILLE A LYON
28
AVRIL
86
B

d. 7 Maja 1886 San Remo
villa Verny

Odebrałem już od trzech dni nadesłaną mi przez Was Drumont'a „La France juive".. a dziś Wam, jeśli się nie mylę, należne ośiem franków wyprawiam pocztą.

Ażeby taką publikację ocenić, zdaje mi się że niedołęgi jest ją przeczytać. potrzeba wiedzieć, — bo to zostało z wielką zręcznością zakryte, — czy jest un livre de bonne foi, lub czyż było do pewnych celów przygotowany.

Przyznaję się że mnie to dzieło mocno zaniepokoiło. Z natury swej może wiele złego zrobić, dlatego wątpię by co przyniosło. Co najmniej nie potrzebnie wszystkich zaniepokoi i zburzy.

Że nasi polscy oddziaływania prze-
ciwko niemu, niektóry czynić
z nadzwyczajną ostrożnością, aby mojej
nie nadać wagi większej, której
jej niema.
Szczęściem, żyjemy w 1886, w którym
mało jest ludzi, coby się wzięli prze-
czytać dwa tomy po 800 stron ścisłego
druku. Ten żywioł jest może
jedyną chybioną stroną pamfletu
Zenta z niesłychaną [illegible]
nicością a zarazem tak krańcowego, tak
fantastycznego, że się czytać razem nie
można.
Cóż wy na to? co w Paryżu na to
ludzie? co prasa?
Całą tę kwestję mojej nieboszczej
biblioteki muszę przenieść w zawie-
szeniu, dopóki się ja sam nie raz
pokażę i

i nie odbija się to na wartości
tego kryzysu. W tej chwili właśnie
z pomocą doktora przejrzałem i od-
dzielam – rezultat wam doniosę.
Moje – położenie także niedobre
[illegible], w zamieszkaniu. Na prośby
i [illegible] Doktorów, dziś dostaję
Moja nie ma odpowiedzi, a do 15
termin upłynie, po którym kaucja
przepada. Ani wiem, ani mogę
przewidzieć co nastąpi – a to wpływa
najmocniej na całe dalsze moje
umieszczenie się i urządzenie. Tam
gdzie nie ma spokoju dzielenia i
gdzie się zrobiło wszystko co się
zrobić mogło, nie pozostaje tylko
rezygnacja i cierpliwość
Gdzież choć siły i zdrowia?
Zdaje mi się że w ekspedycji należałoby
najlepiej nie być – i zaprzestając się
Kaucji i wzmianiem. Ale ostatnio
jej więcej za sobą stanowczo [illegible]

Z [illegible] [illegible] [illegible]-

gdyby mi [illegible] [illegible] przysłała

kolegi, [illegible] o to, ale musi

obecnie [illegible] [illegible] i [illegible] zwrócić

do nie[illegible] [illegible] bezpiecznie. Załączamy.

Przysłałem 8 [illegible] [illegible] ale

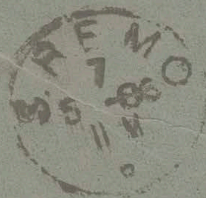
o 45 [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]. Drogi [illegible]

[illegible] sługa i przyjaciel

[illegible]

1152

Monsieur

Ladislas

de Mickiewicz

Paris

7. Rue Guénégaud. 7.

France.

PARIS
7E
86
DISTRIB

53

d. 12 maja 1886 San Remo
villa Verany.

Kochany panie Władysławie. Dotąd na moje pytanie, z Berlina niema odpowiedzi, możesz sobie wystawić, jak przyjemnem jest choremu, rozczarowanemu i skłopotanemu interesami, nie wiedzieć tak nic pewnego obrotu ostatecznego sprawy. Która może wypaść — różnie. Zdaje się że termin 15. [illegible] do przyśpieszenia odpowiedzi, jeśli powrotu mego [illegible] domagać się będą.

Co do sprzedaży książek naprzód trzeba wiedzieć co jest — i to [illegible] zrobić będzie. [illegible] biblioteki [illegible] darowizny lub sprzedam [illegible] za [illegible] i [illegible] kilku Warszawy.

Ukłoń [illegible], zwłaszcza [illegible] [illegible] wszystkich —

Rzym ma i dopełnienie i wielkie
niespodzianki. Sam skład kościelnego
towarzystwa polskiego, świeckiego
i duchownego, — utrudnia pobyt
i niemiłe mi było zwiedzić [illegible]
[illegible] mię z powodu wyglądu
tych przyjaciół — niemniej są mo
[illegible]. Wszystko mi się [illegible], [illegible]
[illegible] Florencja. Co do przyjaciół
to z pewnością najdogodniejszy, ale
trzeba się na to pozwolić finansowo
które nie obiecują mi pobytu —
wszystko to, czas rozstrzygnie —
Tym [illegible] zdrowie trzeba jakoś
podreperować. Doktor mój wyjechał
już a ciągnie mnie do [illegible]
[illegible] w Schinznach gdzie jest ta
[illegible] i [illegible] a powietrze dla
mnie [illegible].

Selingmann leży w Klinikum d'Argovie niedaleko od Zurichu. Myśli może [illegible] pojedzie na kilka tygodni, a potem już zimować. San Remo nie jest tak niezwykłe, gorąco jest [illegible], ani [illegible] ani trochę do [illegible], a moje mieszkanie u samego brzegu morza z wyjściem nawet na brzeg..

Gdyby mi okoliczności dozwoliły, wracając z Selingmannem [illegible] w Paryżu.

Co do Wzmianek, sam nie wiem co robić. Kilka tygodni temu [illegible] i przesłałem na Wzmianki prof. Glinka z [illegible], że umieścił w [illegible] Etinger a pan Wzmianki mojej noweli (z Mozaiki) i one mi [illegible], [illegible] na [illegible], ce [illegible] à un [illegible] d'actualité.

Gdyby on nie przeczytał, [illegible] jej [illegible]. Uwagi jednak [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ściskam Was [illegible]

przyjaciel i sługa

[illegible]

55

Monsieur

Ladislas

de Mickiewicz

Paris

7. Rue Guénégaud. 7.

France

PARIS
3E
14
MAI
86
18

56

d. 25 Maja 1886 San Remo
villa Verzy.

Dopiero teraz mogłem się zebrać na
list do Was, taki miałem ciężko
[illegible] i niezdrowie [illegible] dniami.
D. 15 Maja w San [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] przyniósł mi
od [illegible] [illegible] pismo że
[illegible] [illegible], odwołał i [illegible]
i [illegible] na powrót do Magdeburga.
Niestety [illegible] [illegible] dwa
[illegible] [illegible] że powrót
[illegible] zagrożony. Ale to [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] na [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] bo już nie mam do
[illegible]. [illegible] moja
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

oprócz Francji, na której wiele nie
[illegible] [illegible] [illegible] mam
[illegible] we Włoszech — i w
[illegible] — w Anglii.

W początku Czerwca — [illegible] tam
[illegible] [illegible] jeśli [illegible] [illegible]
[illegible] mi [illegible] w Schinznach
w Szwajcaryi. Co dalej potem nie
wiem. Zdrowie mi nie [illegible]
[illegible] [illegible] moje [illegible].

[illegible] [illegible]: już [illegible]
[illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].
Mój z Schinznach [illegible] do
Paryża. Ściskam Cię ser-
decznie. Twój JM

Posyłam [illegible] Ojcu Wielkiemu, na
którego [illegible] mieć wpływ [illegible],
przyrzeczonym do Biblioteki
[illegible]. [illegible] [illegible] w [illegible]
nie [illegible] [illegible] [illegible]?

1??

58

Monsieur

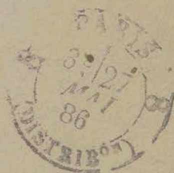
Ladislas

de Mickiewicz

Paris

7. Rue Guénégaud. 7.

France

PARIS
3/27
MAI
86
DISTRIBON

d. 3 Czerwca 1886 San Remo
Villa Mirafiori.

Zdaje mi się że wy chyba powinniście znać albo słyszeliście o niejakim panu Louis de Zielinski – Paris. 2 Rue de [illegible], który się tam szczyci się z układaniem w Villepreux obrazów itd. itd. Ten pan śmie mnie zaczepić listem w którym żąda ode mnie abym jechał do Magdeburga na śmierć, na którą zasłużyłem mnogiemi mojemi grzechami względem Boga i ojczyzny, a których [illegible] wszystkich [illegible] biednych [illegible] emigrantów!! Sam on stoi na pierwszym miejscu z [illegible], dodając że w [illegible] listu [illegible] przy-[illegible]..

[illegible] już nie [illegible] do ostatecznej [illegible] wszystkim [illegible], [illegible] mi na tego, z [illegible] – już nie mam [illegible] na to.

W mojem położeniu obecnem, to prawdy mogę się nie wstydzić ludzi o jakie wynagrodzenie nie myślę.

Nie skarżyłbym się Wam na tego p. Louis de Zieliński, gdybym nie był ciekaw wiedzieć czy to za figurą do stawiania mi nauki moralnej, który wyjechawszy już był ma posłać pie niądzy. !!

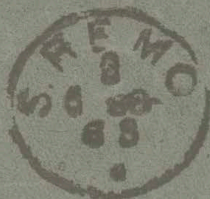
Nie wiem z sobą nic dorobić, to każdo pewien co się łopi – i na nic się to nie zdało. Tylko mało wiedzieć że niemcy pewnymi może nagle do powrotu, i tak odmiennej terminu na to już nieopisanemu. Tylko jeśli odwołał się – niemcy

jeśli dla zdrowia itp. Tysiączne nam przykrości.
Co się z wami dzieje? Dawno od was nie miałem wiadomości. Złościcie się czy mnie [illegible] niewiedzieć za co?

Wybieram się do Kąpieli w Schinznach bei Baden - Canton d'Argovie, a 11 godzin od [illegible] gdzie jest też Dr [illegible] Szymański - Ucieszy i [illegible] ściskam. Ściskam serdecznie oboje [illegible]

wasz Sługa i przyjaciel

J Mehoffer

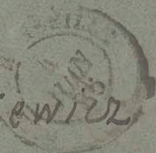

61

Monsieur

Ladislas

de Mickiewicz

Paris

7. Rue Guénégaud. 7.

Franco

1ere 211

156

7 30 matin
Paris

1ere lev
11 h 18 Paris

d. 7 Czerwca 1886 San Remo
V. Mirafiores.

Dziękuję Wam za informacyę, - nie brałem wiele do serca wystąpienia tego Zielińskiego, ale zawsze dobrze jest wiedzieć, - gdzie wszyscy chodzą, aby ich unikać. Dla mnie wszystko mówi że się jest szkodliwym Duchem —

Doktorowi dziś stawał. Za jak jeszcze siądę do wagonu po trzech dniach z Como czy jadę na kuracyę kilkotygodniową do Schinznach les Bains do Szwajcaryi. - Maryę zywamy dopiero w ostatnich dni Czerwca lub pierwszych Lipca. Nie mogę zaręczać kiedy w San Remo będę. [illegible] bardzo [illegible] przez [illegible].

Co się tyczy wydania przez Koldana - polskiego być bardzo ostrożnym. Chwilowo nawet dla p. Koldana - jest nic pomyślnego do spekulacyi [illegible] nie pragnąc wpływać na nią.

Pierwsze prawidło do zachowania – które ja przez całe życie obserwowałem, aż do [illegible] ostatnich lat gdy mnie okoliczności zmusiły do zaniedbania go – nie spuszczać się nikomu na obietnice, tylko na czas ograniczony, a nawet na listy czasowe najwyżej ni odbić (jeśli się uda)

Gebethner i Wolff płacą w ogóle mało, są uczciwi, ale nigdy (chyba z wyjątkiem) nie dochowują terminu, i z umów z autorami nic sobie nie robią, tak że (jak ze mną) gdy im są niedogodne (czyli kosztowny) zrywają je samowolnie. A jednak oni są najlepsi i może najuczciwsi Skłonnicki i niemiec... nie znał miłe.

Zdaje się, że drukując naprzód w całości sam, a potem osobno, to tym mniej

jednak drugiemu nie wiedzieć, może by się
udało wyciągnąć więcej. Gebethnerowie
i Schmidt mają prawne a moralne –
prawo pierwszeństwa do edycji, bo
nabyli zeszyciki [illegible] — jeśli
nie wyszło wydanie jego pracy.
Co do [illegible] nie prawie
dzieci – [illegible].
Tylko żadnej sprzedaży na długie
lata, a tym mniej na zawsze.
Co do wypłat, Gebethner i Wolff
jeszcze płacą, ale gdyby im bardzo
było niedogodnie, to mogą zerwać
wstrzymać wypłatę i lat wiele prze-
ciągnąć wydanie. Gebethnerowie
nie zbyt zamożni, ale uczciwi. –
Najlepiej na wszelki bez żadnych
rozkładów Dowmunt [illegible] – i
Kontrakt zrobić.
Pod żadnym pozorem nie sprzedawać
Zupańskiemu, ani Paprockiemu
w Krakowie – ani żadnej innej
firmie nieznanej.

wielką ofiarności [illegible] należy
bo Lwów niemoże [illegible] uparcie
odwiecznych związków nam służyć za
serce i [illegible] wydawać. Żaden
z nich nie ma [illegible] w obowiązku
dotrzymać [illegible] umowy.
Jeśli jam w czem mógł być naj-
mniejszym służę chętnie i szczerze
gotów. Mój drogi panie Władysławie,
jeśli jam w Schinznach
czego potrzebował od Pana z prośbą to
nie odmówcie mi swej przyjacielskiej
pomocy. Ściskam dłoń przyjacielsko

HSienkiewicz

d. 12 Lipca 1886. Schinznach les Bains.
Canton d'Argovie

Kochany panie Władysławie. Kąpiele które tu brać miałem z powodu zimna i słoty nie pomogły mi wcale, brać ich nie mogłem, jestem gorzej i wracam za tydzień do San Remo. Jeżeli byś mógł mi ten jeden przysłać książkę L'allemagne par Saint-Cere, proszę cię wypraw mi ją zaraz, a jeśli się opóźni do San Remo, z tąd obliczymy wysyłkę. Jest mi bardzo nie dobrze. Ściskam serdecznie dłoń Twoją

przyjaciel i sługa JIKraszewski

64

— Carte postale. —

Union postale universelle. — Weltpostverein. — Unione postale universale.

SUISSE. SCHWEIZ. SVIZZERA.

Monsieur
Ladislas
Mickiewicz.
Paris
7 Rue Guénégaud. 7

395

165

23 Lipca 1886

Schinznach les Bains
Canton d'Argovie.

Kochany panie Władysławie. Z listu
Twego odebrałem p. St. Cerc-i czytam
jego niemców [illegible] zamierzeniami,
bo All is true – ale kto tego nie
wie? i co [illegible]?? Z tem
wszystkiem niemcom to przyznać
można.

O zdrowiu moim chyba nie pytaj.
Źle jest. Kaszel mi nie mija,
[illegible] tu [illegible] [illegible] i pojadę
do San Remo.

Ze St. Cerca [illegible] 3.50 i za
przesyłkę..

Gdyby do 1. Sierpnia można mi
było przysłać Blocka [illegible]
[illegible] im 8-me, [illegible]
[illegible] [illegible]? – [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
Ale [illegible] [illegible] [illegible] zaraz
pieniądze [illegible] i ze St-Cerca
i [illegible] [illegible].

W Zurichu kupiłem blok do
akwareli ale papier obrzydliwy
i szkoda na to czasu. a wszystko [?]
mi tylko irytuje.
Myśmy tu mieli słoty i zimna
a teraz skwary nie przesta-
z dawna [?] mi pisze że pięknie [?]
wszystko i nie wytrzymujemy już
upałów [?] i tak.
Wiecie że Kamiński [?] pomarła [?]
ojca Wołęgi [?], dostał zawału [?] i
chce to zdać na Akademię.
Wygląda nie na Elbroichera [?].
w Lwowie zakładają Towarzystwo
imienia Mickiewicza, do badań
nad nim. [illegible] - Siemiński [?]
itd.

Żyda mi przysłano – a nie
wiem czy w porę wyjadę.
Ściskam dłoń Wielmożny [illegible]
[illegible]
przyjaciel i sługa
H Sienkiewicz

67

Mons

Ladislas

de Mickiewicz

Paris.

7. Rue Guénégaud 7.

France.

PARIS

168

d. 19 Sierpnia 1886

Suisse. Montreux.
Hôtel National. 1.

Kochany panie Władysławie.

W Schinznach gdziem siedział w nadziei brania kąpieli dla odzyskania sił, zimno, słota i sama natura wód, nie dogodziły mi [illegible] kuracji. Zrobiło mi się gorzej, porzuciłem je i [illegible] aby porzucam San Remo uniknąć. Doktorowie zrobili potem że [illegible] faire une cure de raisin — więc chcąc zamiaru [illegible] przeniosłem się do Montreux, nie mogąc zapewnić bezpieczeństwa i spokojnie pojechać do Meranu, gdzie ta kuracja jest lepsza niż gdziekolwiek bądź na świecie.
W Montreux winogrona nie dojrzałe a gdy dojrzeją, — widzę z ich [illegible] że [illegible] jest [illegible] [illegible] [illegible]. Bieda! [illegible] [illegible] sobie — jestem o dzielnicę [illegible] od [illegible] [illegible]

[illegible]

Tak okropny jest (Frankenstein)
wszystkiego co na świecie jest
dobrego mając za sobą i dokona
tyś wieczysta jaki dojrzały itp.
Napisałem pytając o radę do
Chełmińskiego. Odpisał mi wielką
do Paryża, w którym chcę nie się
dostać bo robo – ale tu pracuję
w Warszawie dla tego że najniebezpieczniejszy
jest w tej porze.

Słucham więc i nie jadę, cze-
kam, może z twojej mi napi
szesz że w ministerium wiemy nic
pewnego tej podróży. Zaręczono
mi że ono nie będzie miało nie-
ale na tym nie dosyć – oczajmi
tem się trzeba czekać.
Kłopotów, kosztów i wszelkich jak
wiele mam dosyć.
Czy by tej mówił na przyjazd
innego do Paryża? Chodź
kiedyś wieść zrobi czarno.

Zdrowie moje gorzej nie jest..
Tym czasem bez leczeń w Montreux
chcę iść w drogę..
W Montreux poznałem człowieka
z którym mi zawsze, a mianowicie
ze wspomnieniami o Heinem: P. Alex
Weill. (żyda) przesiedzieliśmy z nim
tu parę dni - Ma lat [illegible] co
jest wszystko żywy i gorący, a
a zaparzy bo w nim pracuje
od pół wieku. Wczoraj wyjechał
nazad do Paryża.
Co dalej ze mną będzie - nie wiem.
Po układzie z nieznanymi, pojadę
do San Remo na zimę. Jeśli nic
nie przeszkodzi mogłbym być w Kra-
kowie dla zjechania się z synem
lub synami itp. ale zdrowie
może przeszkodzić - bardzo mi jest
lepiej a ostatnio.. chcę bardzo [illegible]
się poprawiło.
Ja jestem najzdrowszy (relative)
gdy nic nie jem a dużo mam
ruchu.

List źle jakoś zresztą z wszystkim
w pośpiechu kończę, polecając
się Twej pamięci — jako kochający
przyjaciel i sługa

JIKraszewski

72

Monsieur

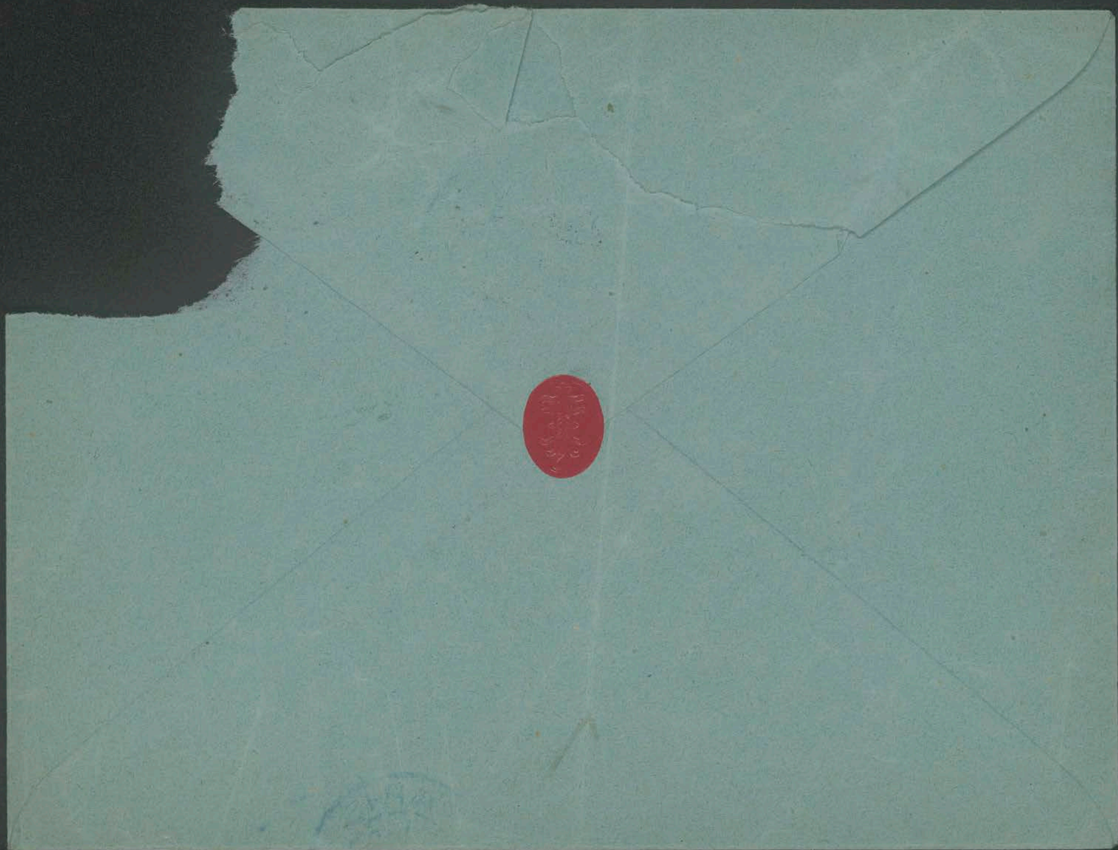
Ladislas

de Mickiewicz

Paris.

7. Rue Guénégaud. 7.

Franco

24. Sierpnia 1886

Montreux
Hotel National.

Dziękuję Wam serdecznie za odpowiedź. Dotąd nie mam jej z Austryi a właściwie przyjść do Meranu to z wielu względów moja wyprawa do Paryża mogłaby być pożyteczną Wam [illegible] i nie mógłbym się z niej wytłumaczyć.
Jeżeli [illegible] [illegible] gotów być na [illegible] dni mi przysłać do siebie [illegible] na 3-cie [illegible] de l'Entresol gdy [illegible] pierwsze piętro [illegible] nie mogę i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lub [illegible] [illegible] - Serdecznie Wam jeszcze dziękuję.
[illegible] [illegible] niezgorzej, a [illegible] [illegible] do San Remo. [illegible] już [illegible] [illegible] się za długo.
Chciałbym [illegible], [illegible] przyjść [illegible] do Meranu. W Meranie [illegible] [illegible] by [illegible].
W Montreux ślicznie jest ale drogo, drogo. Wrócę stąd na Turyn i Savonę do siebie.

Gdybym znalazł amatora autografów
z pieniędzmi, niezwłocznie
bym Panu zakomunikował, ale może
najlepiej zwrócić się do [illegible]
w [illegible], w której pieniędzy
nie ma. Niewymownie przykro
że [illegible] za autografów –
Jeśli ma jaką bardzo ciekawą
nowość francuską – to mi ją
przyślij Pan. Będę Panu bardzo
zobowiązanym. Z Zurych trzeba jechać
do Vevey, aby dostać coś i to nie
nowego prawie – Zresztą za
[illegible] [illegible] – czekam do
lipca ale [illegible] jeszcze dobrze
nie ma.

Ściskam serdecznie dłoń [illegible]
i polecam się pamięci
[illegible] uniżony sługa

[illegible].

75

Monsieur

Ladislas

de Mickiewicz

Paris

7. Rue Guénégaud. 7.

Ville

LAUSANNE
24 VIII 86 — 3
ARRIVEE LET.

176

d. 20 Grudnia 1886
San Remo
Villa Miraflores.

Kochany panie Władysławie. Chociaż do Was nie pisałem, ale miałem Was często w pamięci – nie chciałem się tylko nieprzyjemnemi działaniemi częstemi na mój nieuleczalny stan zdrowia i położenie. Trudno się nie skarżyć, a przykro nudzić skargami. Chciałem do niej [illegible] pogody.

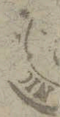
Zdanie na Cyblikiewicza sprawy monumentu [illegible] dotarło przez Cyblikiewicz nie przepadł [illegible] ongiś [illegible] i nie zdołał się na Matejkę. Lękam się aby z energją i uporem nie [illegible] nie

nic stąd przytem. Madame Mo-
[illegible] wymaga pewnych zasad
[illegible] [illegible] [illegible] a
tych on nie ma, ani poczucia ich
[illegible]. [illegible] Zaczyna energicznie
ale mało wykształcenia.
Energię [illegible] do wysokiego
stanowiska, w niej więcej [illegible].
Chciałem [illegible] dla moich bardzo
[illegible] [illegible], pojechać do
Galicji - ale mam wrażenie -
obawiając się manifestacji - których
tam jest niebezpiecznie.
Myślimy też pojechać do Krynicy
jeśli zdrowie pozwoli, które
jest w stanie [illegible]

Pora teraz tu wcale nie piękna-
skwar lub zimno i wiatr, a
wreszcie słota. — Ja jest w [illegible]
[illegible].
Jeśli macie katalog wydawnictwa
Quantin — (Beaux-Arts)
przyślijcie mi go proszę.
Ściskam Was całą serdecznie
i życzę Wam zdrowia,
wszystkiego dobrego.
Wasz przyjaciel i sługa
JIKraszewski

78

Monsieur

Ladislas

de Mickiewicz

Paris.

7. rue Guénégaud. 7.

France

79

d. 3 Listop. 1886

San Remo

Villa Miraflores.

Kochany panie Władysławie. Niechcę
bawiem odpowiedzi na list obszerniej
ale katalog Quantina świeżo zjawi
go odbiorę. Czytam w Gazecie czy nie
jesteś chory.. wszystkim moim. czas
dawno pisania.

Z drugiej prośba. Correnti życzy
sobie mieć Komplet Bulletinu
wydanego Akademii Krakowskiej. Gdyby
będzie szło o kompletny, proszę bardzo
kazać mi go kupić – zapłacę co będzie
i zaraz niech księgarz sam wyprawi
do franco, pod adresem

S. Excellence le Sénateur
Cesare Correnti.
Premier Secrétaire de S.M. le Roi d'Italie – Chancellier
de l'ordre de la Couronne d'Italie.
Turin. (Gran Magistero Mauriziano)

Jeśli cokolwiek by mi uniemożli-
wiłoby wycieczkę do Neapolu i
Pompei, gdzie mam postanowienie
wybrać się – chcę się zarezerwować.
W San Remo nikogo nie ma..
Wszystko i jak (i się zdarzyło)..
Byłaby to pogoda przepyszna..

Ściskam serdecznie dłoń Waszą
przyjaciel i sługa

HSienkiewicz

Czemu Godlewski nie stał konkursowi
o pomnik Waszego ojca?
Konkurs nowy ogłoszony i tym razem
jeśli wszystko z przyjemnością powiedzie
się niezawodnie.

Monsieur

Ladislas

de Mickiewicz

Paris

7 Rue Guénégaud. 7

Env

81

PARIS
NOV
86

82

d. 9 listop. 1886.

San Remo.
villa Miraflores.

Szanowny panie Władysławie.

Po [illegible] zostało marmurowy
posąg [illegible] ojca i [illegible]
[illegible]. Spodziewam się [illegible] mnie
abym się podjął rozpatrzenia [illegible]
[illegible] artystyczne, przyznam że,
ale dotąd [illegible] [illegible] nie jest
[illegible] [illegible]. [illegible] się
[illegible] i je [illegible] [illegible]
[illegible] co mi [illegible]. [illegible] mi
[illegible] w myśli mojej [illegible] [illegible] do
[illegible]. i że [illegible] [illegible] do
[illegible] [illegible] przyjąć [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] je mi [illegible]
[illegible] [illegible]

Kiedy pobyt będzie do [illegible]
nie mogę oznaczyć. – Pan Chodkiewicz
ma mi przysłać papiery potrzebne.
Otóż o ile to będzie zależało ode
mnie, postaram się aby [illegible]
[illegible] [illegible].

Słyszę że [illegible]! ([illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] i [illegible] [illegible]!
Co z konkursem będzie, i nie wiem.
[illegible] ma złe [illegible] że [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
przysłać [illegible] [illegible]
z książek [illegible] a [illegible] [illegible]
nie będzie.

Ale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nie rozumiem. Nie ma [illegible] [illegible],
jak [illegible] ma [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], a i
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].
Czy [illegible] [illegible] 2 miesiące — [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
Pozdrowienia [illegible] [illegible] w [illegible]
[illegible] mój wyjazd do Drezna.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Wasz przyjaciel

JIKraszewski

d. 20 Grudnia 1886 San Remo

Szanowny panie Dobrodzieju. Unikam o ile mogę naprzykrzania Ci się mojemi prośbami, ale dzisiaj wyjątkowo trochę, znowu przychodzę prosić abyś mi wysłał. sam bardzo – jeśli [illegible]. Le livre, l'Illustration la Reliure p. H. Bouchot. Quantin. (3.50) [illegible] [illegible] [illegible]. Kapitał [illegible] [illegible]

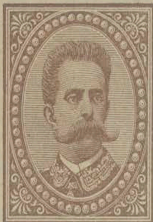
Wesołych Świąt, powodzenia i dobrego Nowego Roku całej Rodzinie Twej z prawdziwą [illegible]

Twój JIKraszewski

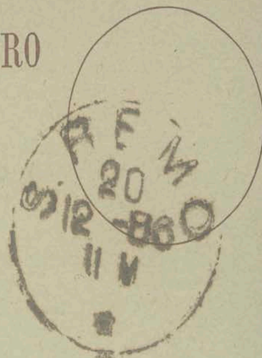
UNIONE POSTALE UNIVERSALE

CARTOLINA ITALIANA PER L'ESTERO

CENTESIMI DIECI

86

A Monsieur

Ladislas de Mickiewicz.

Paris.

7. Rue Guénégaud. 7

NB. Su questo lato non deve scriversi che il solo indirizzo.

d. 25 Grudnia 1886 San Remo.

Kochany panie Władysławie.

Dziękuję za dosłanie mi Le livre. i odesłałem wczoraj przez Zielińskiego pocztową.. Dzieło Ochorowicza, którego treść mi znana, boję się czytać w tym stanie ducha i zdrowia jaki mnie trapi... Któżby się spodziewał takich rezultatów z badań tak systematycznie przedstawionych i tak ścisłych..?? Przerażające to są.. z których co wynika nie daje mi przewidzieć.

Nie wiem jaka u Was pora ale tu nawet zimno (4 stopnie ciepła) zdrowie to odczuwa.

Nekrologia tegoroczna obfita
kończy się ten kalendarz i kończę
Szymanowskim!! Przeczytałem
z nich wiele oddając wreszcie co
go za życia ludzie [illegible]
Szymanowski z talentem formy
pióra ludzi nie uznany jeszcze
[illegible].
Żywy zamek jeszcze u nas -
i zwraca uwagę -
Co z [illegible] zrobić z tym
[illegible] [illegible] [illegible] się
[illegible] [illegible] - to pewna. Rzecz
ciekawa.
Zdaje mi się że i ja zbliżam się
z twojej myśli co przed[illegible]. Twoje
[illegible] oddać [illegible] [illegible]
[illegible] z powodu i [illegible]

wybranego Komitetu artystów i
literatów — ??
Wołowski i [illegible] dawno oddawna swego
Schauma jest sam, który stanowi
pendant do [illegible] z [illegible].
Schaum bardzo [illegible].

Najlepsze i najszczersze życzenia
Panu i rodzinie Waszej na
Rok Nowy, szczerze Wam oddany
przyjaciel i sługa

JIKraszewski

Proszę jeszcze o Kalendarz kartkowy
(do odrywania) ale większego
formatu, bo go nie mogłem
dostać.

Monsieur

Ladislas

de Mickiewicz

Paris

7. Rue Guénégaud. 7.

France

87

12 M